

VERGİCİNİN DÜNYASI

CIHAT ÇETİNKAYA

Turizm sektörünü yeterli derecede destekliyor muyuz?

Türkiye'nin iktisadi ve sosyal kalkınmasında tercih yapmak durumunda kaldığı 1980'li yılların başlarında, ihracata dayalı kalkınma modeli uygulamaya sokulmuştur. Özellikle sanayi sektöründe ihracatın geliştirilmesi için ülkenin kaynakları seferber edilmiş, tarım sektöründeki artık değerlerin sanayi sektörüne aktarılması bir tercih olarak ortaya konulmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak, son 15 yılda sanayi sektörü gümrük duvarlarındaki indirimler, vergi muafiyetleri, yatırım teşvik tedbirleri, ihracat teşvikleri ve fonlardan kaynak aktarılmak suretiyle olabildiğince desteklenmiştir. Bu arada bacasız sanayi olarak isimlendirilen turizm sektöründe önemli atılımlar yapılmış ve ülkeye özellikle de Akdeniz ve Ege Bölgeleri'ne dev turistik tesisler kazandırılmıştır.

Bu bacasız sanayinin Türk ekonomisine katkısı, sanayi sektörüne göre çok daha fazla olmaya adaydır. Turizm sektörünün hızlı temposuna ve yüksek potansiyeline rağmen vergi teşviklerinden yatırım aşaması dışında yararlandırılması görüşü bazı çevrelerce reddedilmekte ve bunun sonucu olarak turizm sektörü yüksek kazancın yanında yüksek vergi ödeyen bir görünümü sürdürmektedir. Burada, turizm yatırımlarının hizmet amaçlı olması nedeniyle bir kez yapılan yatırımın çok kısa sürede kendisini amorti edeceği düşüncesi önemli rol oynamaktadır. Bugün Akdeniz kuşağı içerisinde İsrail, Portekiz, İtalya, İspanya ve Yunanistan turizmin ülke kalkınmasındaki önemini kavramış ve bunun bir sonucu olarak milli gelirleri içerisindeki turizm gelirleri önemli bir pay almıştır.

Türkiye sanayi sektörüne vermiş olduğu destekle ihracata dayalı kalkınma hamlesini belli bir yere getirmiş, ancak dünyadaki sanayi devleri ülkelerin bölüştüğü pastadan payını bir türlü büyütememiştir. Bu durum özellikle ödemeler dengesi açığının yüksek ithalat nedeniyle gün geçtikçe büyümesinden de rahatsızca anlaşılmaktadır. Açığın daraltılmasındaki en önemli girdi turizm gelirleridir. Bu bacasız sanayi yukarıda

belirttiğimiz birçok ülkede vergi indirimleri, istisnalar, ulaşım hizmetleri ile desteklenirken maalesef ülkemizde adeta yumurta veren tavugun daha fazla yumurtlatılması gibi bir gayretin olduğu görülmektedir. Bilindiği gibi yumurta veren bir tavuk, daha fazla yumurtlasın diye zorlandığında sıhhati bozulmakta ve ömrü normala göre kısalmaktadır.

Turizm sektöründe alınan yol oldukça hızlı ve uzundur. Ancak sektörün en az sanayi sektörü kadar önemli olduğunun kavranması ve her yönüyle desteklenmesi ülkemizin geleceği açısından son derece önem taşımaktadır. Dünya ticaret hacminin daralma gösterdiği günümüzde turizm sektörünün gelişmekte olması, bizleri bu sektörü daha da dikkatli olarak objektif altına almaya zorlamaktadır. Bir Akdeniz ülkesi olarak turizmdeki yerimizin çok daha üst seviyelere çıkartılması gereği vardır. Bu da salt korumacılık anlamında değil ama, yapıcı ve geliştirici korumacılık boyutunda kararlar almayı gerektirmektedir.

Türkiye, çok fazla kaynak yönlendirmesi gerektirmeyen turizm sektörüne önem vermek ve verdiği önemi her türlü destekle göstermek durumundadır. Basit bir yaklaşımla turizm şirketlerinin kazançlarından ödedikleri yıllık verginin, sanayi işletmeleri ve diğer hizmet işletmeleri ile aynı olması dahi yanlıştır. Bu sektörde hasılatların artması, her zaman ve daima daha fazla harcama yapılmasına yakından bağlıdır. Harcamaların yeri ve tutarı ise her yıl çeşitlenerek artmaktadır. İşte bu nedenledir ki, özellikle turizm sektöründen daha fazla gelir ve kazanç elde edilebilmesi için klasik kurumlar vergisi oranının dışında ve altında oran veya oranlar saptanması sektörü daha da canlandırarak ve verimliliğini artıracaktır. Ayrıca, ulaşım hizmetlerinde de tarife değişiklikleriyle sektörün desteklenmesi yerinde olacaktır.

Unutmayalım ki, ülkemizde iyi ağırlanan bir turist arkasından onlarca yeni turist demektir.